

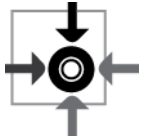
המשנה ביכורים

ידע קודם

1. משנה, מסכת ביכורים : פרק ג, משניות א-ט ;
2. הכרת המהלך של מעמד הבאת הביכורים, הדמויות המשתתפות בו ותפקידיהן.

יעדי המשימה

1. הבנה ופרשנות – הבנה של משניות הביכורים ;
2. הבנה ופרשנות – הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים ;
3. מיומנות כללית – הבעה בכתב וארגון מידע על דמות בכרזה : תיאור הדמות, המחשת תפקיד הדמות במעמד הבאת הביכורים בעזרת ציור ;
4. ערכים ורלוונטיות – כתיבת רפלקציה אישית על המשימה.

התנאים לביצוע המשימה

1. עבודה בזוגות ;
2. שני שיעורים בכיתה ועבודה בבית.

החומרים לביצוע המשימה

המשימה לתלמיד 'משנה ביכורים', שבה תרשים של המקומות הקשורים למשניות.

התוצר המצופה מהתלמיד

1. כרזה לדמות ;
2. מיקום הדמות בתרשים.

מורים יקרים,

לפניכם משימת הערכה העוסקת בסדר הבאת הביכורים לבית המקדש.

במשניות מבואר שהיה יורד האדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, אשכול שביכר, רימון שביכר, כלומר רואה אותם כשהם עדיין פגים. הוא היה קושר אותם בגומי ואומר: הרי אלו ביכורים. רבי שמעון אומר שאף לאחר תלישתם צריך להחיל עליהם שם ביכורים. לאחר שגדלו הפרות ובשלו כל צורכם, היו תולשים את אלה המסומנים בגומי ושמים אותם בסל – עני בסל נצרים פשוט, ועשיר בסל מזהב או בכלי יקר, ומעטרים את הביכורים שיהיו יפים למראה.

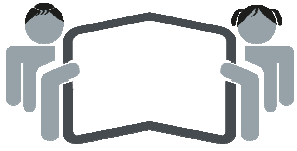
מעמד הבאת הביכורים נעשה ברוב פאר והדר והכול כדי להודות ולהלל לה' על התבואה החדשה.

בכל עיר ואזור היו מתאספים יחדיו בעלי פרות ביכורים ויוצאים בשיירות עליזות לעבר ירושלים. שור שקרניו מצופות זהב, המנגנים בחלילים, ובכל מקום שבו עברה השיירה היו אנשים עוצרים ממלאכתם ומקדמים בכבוד את פניהם של מביאי הביכורים. כשהיו מתקרבים לירושלים היו שולחים שליח לפנייהם כדי להודיע על בואם, והכוהנים היו יוצאים לקראתם ומביאים אותם לירושלים בכבוד רב. כך הייתה השיירה ממשיכה עד שהייתה מגיעה להר הבית ולבית המקדש.

במשימה זו ניתנת לתלמידים הצעירים הזדמנות להיכנס לעולם של מביאי הביכורים, להיות שותפים במעמד שנערך בזמן שבית המקדש היה קיים, לחוות את עם ישראל באחדותו (כל המעמדות השתתפו במעמד וכל אחד הביא כפי יכולתו), לחוש את האווירה, ההתרגשות והשמחה שהיו אז ולצפות ולייחל לבניין בית המקדש.

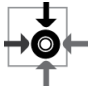
חזרה על החומר שנלמד: לפני שמתחילים במשימה כדאי לשוב ולדון בכיתה על משניות הביכורים ולוודא כי התלמידים מתמצאים במשניות ומבינים אותן.

הצגת המשימה 'ביכורים' לתלמידים: מומלץ לקרוא את המשימה עם התלמידים ולהסביר להם שהמשימה נועדה להערכה. כמו כן מומלץ להסביר לתלמידים שהם יידרשו להשלים את המשימה בשלבים, ושהמורה ינחה אותם בכל אחד משלבי המשימה. במשימה התלמידים נדרשים להכין תוצר שבו תמונות, כותרות וציורים הקשורים למשנה. **יש להסביר לתלמידים שההערכה אינה נקבעת לפי עיצוב התוצר, אלא לפי האופן שבו התוצר מעיד על הבנת המשנה.**

שלב 1 – דמות במשנה

יעד שלב 1

הבנה ופרשנות – הבנה של משניות הביכורים

התנאים לביצוע שלב 1

עבודה בזוגות בכיתה

החומרים לשלב 1

1. משניות הביכורים ;
2. שם של דמות אחת לכל זוג מתוך נספח 1.

הנחיות להעברת שלב 1

1. יש לחלק את תלמידי הכיתה לזוגות.
2. יש לתת לכל זוג שם של דמות אחת המשתתפת במעמד הבאת הביכורים, מתוך נספח 1.
3. יש להדריך את התלמידים לחפש במשניות ביכורים, פרק ג, את הדמות שקיבלו. במעשה הבאת הביכורים משתתפות כמה דמויות: כוהנים ולויים המשרתים במקדש, חכמים המוזכרים במשנה, אישים שונים ובעלי חיים המובאים עם הביכורים. כדי להקל את החיפוש יש להפנות את תשומת לב התלמידים שבדרך כלל כל דמות מופיעה במשנה לפי סדר האירועים בהבאת הביכורים: בפרדס, בדרך לירושלים, בירושלים, בכניסה להר הבית, בעזרה שבמקדש. לבסוף מוזכרים שני חכמים מתקופת התנאים, שיש להם מחלוקת בבית המדרש הנוגעת לעיטור שיש להוסיף לביכורים.
4. יש לוודא שכל הזוגות איתרו את הדמות במשנה, ואם הם מתקשים באיתור הדמות, יש לסייע להם.

הערות:

1. יש לוודא שכל זוג או כל כמה זוגות יקבלו שם של דמות אחרת, כך שבכיתה כולה יהיה ייצוג של דמויות שונות המשתתפות במעמד הבאת הביכורים.
2. מומלץ לסדר זוגות של תלמידים עם כישורים מגוונים (בציור, בכתיבה, בהבנת המשניות) כדי שכל אחד מבני הזוג יתרום לעשייה המשותפת.

התוצר של שלב 1

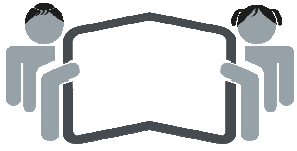

איתור הדמות במשנה

הערכת שלב 1

אין צורך בהערכה בשלב זה.

שלב 2 – הכנת כרזה לדמות

יעדי שלב 2

1. **הבנה ופרשנות** – הבנה של משניות הביכורים ;
2. **הבנה ופרשנות** – הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים ;
3. **מיומנות כללית** – ארגון מידע על דמות בכרזה : תיאור הדמות, המחשת התפקיד של הדמות במעמד בעזרת ציור.

התנאים לביצוע שלב 2

עבודה בזוגות בכיתה

החומרים לשלב 2

משניות הביכורים

הנחיות להעברת שלב 2

1. יש להנחות את הזוגות להכין כרזה לדמות שקיבלו. בחלק העליון של הכרזה יכתבו התלמידים את שם הדמות ואת מיקומה במשנה : 'משנה ביכורים, פרק ____, משנה ____'.
2. יש להנחות את התלמידים לצטט בהמשך הכרזה את דברי הדמות בלשון המשנה ולאחר מכן לכתוב את דבריה בלשונם. יש להסביר לתלמידים שאין צורך להעתיק את כל המשנה, אלא רק את החלק הרלוונטי לתיאור הדמות (אם התלמידים משתמשים בספר לימוד, יש להקפיד שלא יעתיקו את דברי הדמות אלא ינסחו אותם בעצמם. אפשר גם להציע להם לכתוב את דברי הדמות בגוף ראשון).
3. יש להנחות את התלמידים לצייר את המתאר את הדמות ואת תפקידה במעמד הבאת הביכורים ולומר להם שיוכלו להוסיף פרטים לציור לפי מה שקראו במשנה. יש להסביר לתלמידים שאפשר לתאר את הדמות בדרכים שונות : להשתמש בגזרי עיתונים, לעצב את הדמות בעזרת תמונות מהאינטרנט וכדומה, כל אחד לפי כישוריו ולפי יכולותיו.
4. יש להנחות את התלמידים להכין כרזה שתהיה ברורה וקריאה.
5. התלמידים ימסרו את הכרזות להערכת המורה.

הערות:

1. חשוב להדגיש כי עיקר המשימה הוא התוכן – הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים מתוך המשנה. עיצוב הכרזה הוא האמצעי ולא המטרה וכך יש להנחות את התלמידים.
2. הכרזות צריכות להיות גדולות יותר מדף רגיל. מומלץ לחלק לתלמידים בריסטולים בגודל אחיד, כך שבסיכום המשימה יהיה אפשר להציג את כל התוצרים יחד, ולדון ברצף האירועים במעמד הבאת הביכורים (ראו בהמשך הצעות להרחבת המשימה).

התוצר של שלב 2

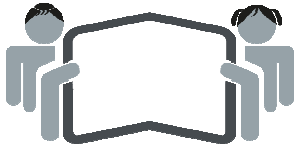

כרזה על דמות

הערכת שלב 2

יש להעריך את הכרזות בסיום המשימה לפי המחווון.

שלב 3 – מיקום הדמות בתרשים

יעדי שלב 3

1. **הבנה ופרשנות** – הבנה של משניות הביכורים ;
2. **הבנה ופרשנות** – הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים.

התנאים לביצוע שלב 3

עבודה בזוגות בכיתה

החומרים לשלב 3

תרשים של המקומות במעמד הבאת הביכורים (עמ' 5 במשימה לתלמיד)

הנחיות להעברת שלב 3

1. הדמויות המוזכרות במשנה ביכורים נמצאות בתהליך הבאת הביכורים במקומות שונים. על התלמידים לקשר בין הדמות שקיבלו ובין השלב בתהליך של הבאת הביכורים שבו מוזכרת הדמות. לשם כך יקבלו התלמידים תרשים המתאר את תהליך הבאת הביכורים לירושלים ויכתבו את שם הדמות במקום המתאים בתרשים.
2. יש להנחות את התלמידים לגזור את התרשים ולהדביק אותו בתחתית הכרזה.
3. לסיכום המשימה מומלץ לתלות על הלוח את הכרזות של כל זוג לפי הסדר של השתתפות הדמויות במעמד הבאת הביכורים. אפשר לקרוא לכל זוג להציג את תפקיד הדמות שקיבל. נוסף על כך, אם יש בכיתה תלמידים ששמות משפחתם הם כהן או לוי, אפשר לקשר בינם ובין דמויות הכהן והלוי במשנה.

התוצר של שלב 3

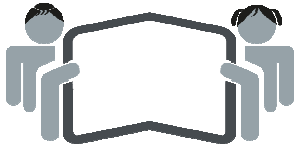

סימון מקום הדמות בתרשים של המקומות במעמד הבאת הביכורים.

הערכת שלב 3

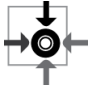

ההערכה תבצע לפי המחווון לאחר סיום המשימה.

שלב 4 – סיכום אישי

יעד שלב 4

ערכים ורלוונטיות – כתיבת רפלקציה אישית על המשימה

התנאים לביצוע שלב 4

עבודה אישית בבית

החומרים לשלב 4

הנחיות לכתיבת הסיכום האישי (עמ' 6 במשימה לתלמיד)

הנחיות להעברת שלב 4

כל תלמיד יכתוב סיכום אישי (רפלקציה) ויתאר בו את שלבי העבודה לפי השאלות המנחות בעמ' 6 במשימה לתלמיד. יש להסביר לתלמידים שהם נדרשים לכתוב רק על נושאים שרלוונטיים להם. כמו כן הם יכולים להרחיב את הסיכום ולכתוב על דברים נוספים שלא צוינו בחוברת לתלמיד. יש לקרוא את הסיכומים ולהחזיר אותם לתלמידים עם משוב. אין לתת ציונים על הסיכום האישי.

התוצר של שלב 4

סיכום אישי

הערכת שלב 4

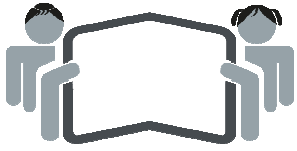

אין צורך בהערכה בשלב זה.

סיכום הערכת המשימה 'ביכורים'

1. הערכת הכרזה (בסיום המשימה);
2. הערכת התרשים (בסיום המשימה).

הצעות להרחבת המשימה

הכנת מצגת

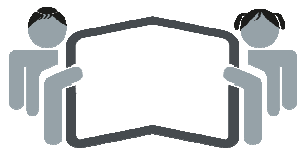
- אפשר להכין מצגת שיהיו בה תצלומים של כל הכרזות. התלמידים יוכלו להתחפש לדמות ולהצטלם, וברקע אפשר לנגן שיר שאותו שרו עולי הרגל שעלו לירושלים – 'ארוממך ה' (תהילים ל') או שיר אחר.

הצגת תאטרון

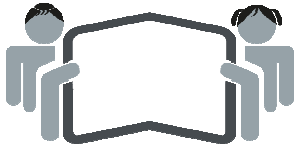
- אפשר להקדיש שיעור או שניים להצגת תאטרון על האירוע (או לדרך ביטוי אמנותית אחרת שתאושר מראש). כדאי שההצגה תלווה בתלבושות ובאביזרים מתאימים (סלי ביכורים, פרות שבעת המינים וכו'). התלמידים יוכלו למלא תפקידים של הדמויות או של בעלי החיים במעמד (כגון השור המוביל את התהלוכה לירושלים).
- דוגמה להצגה 'אדם היורד לתוך השדה': זוג תלמידים לבושים בבגדי חקלאים ובידם מזמרה וחוט אדום. הם מגיעים לעץ תאנה ודנים בשאלה איזה פרי ביכר ראשון כי ברצונם לייחד אותו להבאת הביכורים בירושלים. לאחר שהם מחליטים על פרי כלשהו, הם קושרים יחד את החוט האדום על הפרי כדי שבגמר בישולו הם יקטפוהו במזמרה ויביאוהו למקדש.

תרשים כיתתי של המקומות במעמד הבאת הביכורים

- אפשר להכין תרשים כיתתי גדול, הזהה לתרשים האישי, ובו כל זוג ירשום את הדמות שלו לפי המקום שבו היא מוזכרת במשנה. כך יתקבל תרשים הכולל את כל הדמויות.

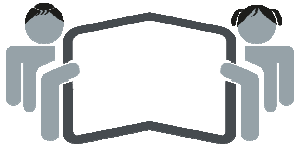

קריטריון	רמת ביצוע / מטלה	השגת היעד 6-5	קרוב להשגת היעד 4-3	בתחילת הדרך 2-1
הבנה ופרשנות: הבנה של משניות הביכורים	איתור הדמות במשנה (שלב 2)	התלמיד כתב את מראה המקום המדויק של הדמות במשנה.	התלמיד כתב מראה מקום שגוי של הדמות במשנה.	
	ציטוט הפרטים הקשורים לדמות מתוך המשנה (שלב 2)	התלמיד ציטט מהמשנה את הדברים הקשורים לתיאור הדמות במדויק, ללא מידע חסר או עודף.	התלמיד ציטט מהמשנה פרטים הקשורים לדמות, אך החסיר פרטים או כתב פרטים אחרים שאינם מתארים את הדמות.	התלמיד לא ציטט מהמשנה פרטים הקשורים לדמות, או שציטט דברים שאינם רלוונטיים.
הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים	הסבר דברי המשנה הקשורים לתיאור התלמיד בלשון (שלב 2)	התלמיד הסביר בלשונו את דברי המשנה במדויק.	התלמיד הסביר בלשונו את דברי המשנה בצורה חלקית.	התלמיד הסביר בלשונו את דברי המשנה בצורה שגויה.
	הצגת הדמות בכרזה (שלב 2)	התלמיד הציג את הדמות בכרזה בהתאמה לתיאור הדמות ותפקידה במשנה.	התלמיד הציג את הדמות בכרזה בהתאמה לתיאור הדמות במשנה, אך לא המחיש את תפקיד הדמות.	התלמיד הציג כרזה שהדמות במשנה אינה מוצגת בה.
הבנה ופרשנות: הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים	מיקום הדמות בתרשים של המקומות במעמד הבאת הביכורים (שלב 3)	התלמיד מיקם את הדמות בתרשים במקום שבו היא פעלה במעמד הבאת הביכורים.	התלמיד מיקם את הדמות בתרשים במקום הקרוב למקום שבו היא פעלה במעמד הבאת הביכורים (למשל הממונה בשעת ההשכמה – במקום לציין שהוא נמצא בדרך לירושלים, הוא ציין שהוא נמצא בפרדס).	התלמיד מיקם את הדמות במקום לא רלוונטי.
	מיומנות כללית: הבעה בכתב – ארגון המידע על דמות בכרזה (אופציונלי)	בכרזה: תיאור הדמות והמחשת תפקיד הדמות במעמד הבאת הביכורים (שלב 2 ו-3)	התלמיד ניסח את המידע על הדמות בהירות.	התלמיד ניסח את המידע על הדמות במעורפל.
		התלמיד הציג את המידע והדמות בצורה מאורגנת ומוקפדת.	התלמיד הציג את המידע והדמות בצורה מאורגנת.	התלמיד הציג את המידע והדמות בצורה מרושלת.

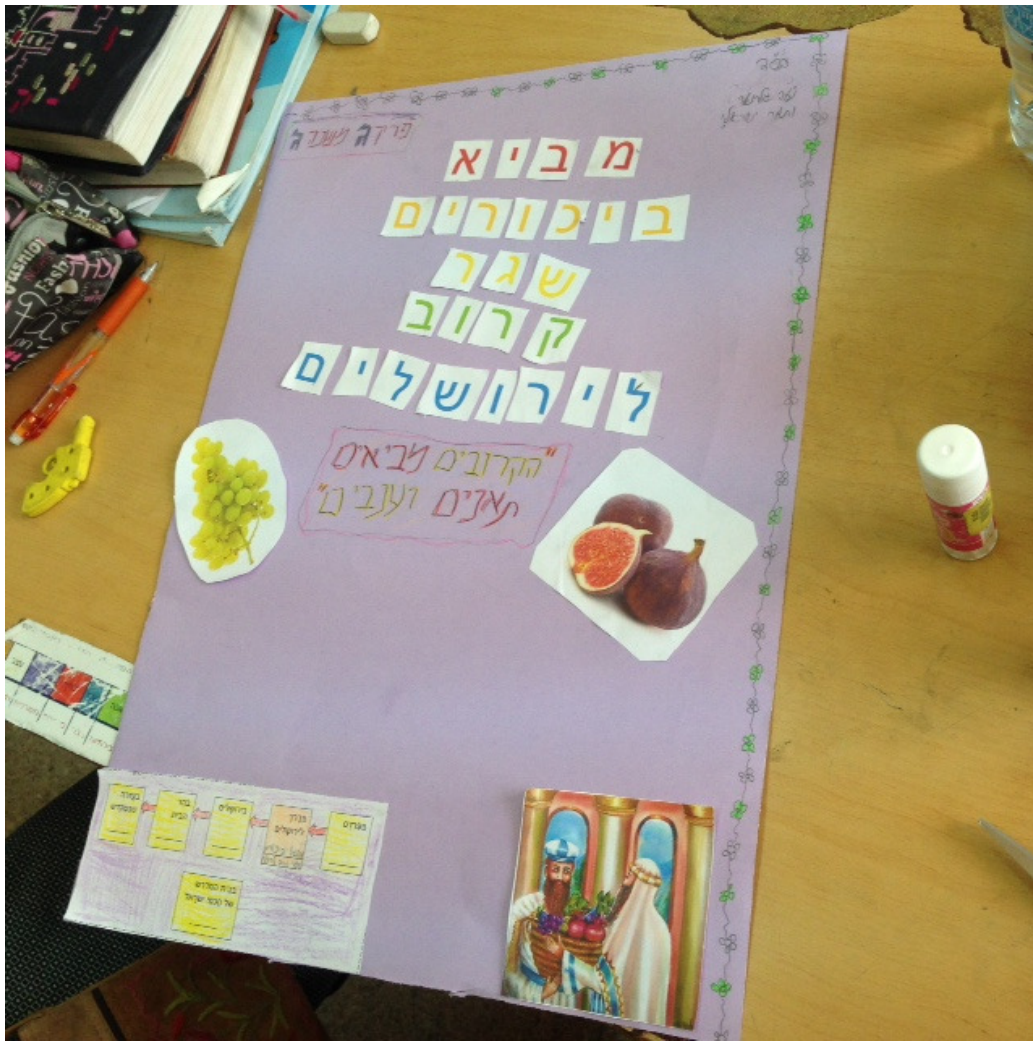

נספח 1 – רשימת הדמויות

המקום	הדמויות	
בפרדס	אדם בעל פרדס בשעת הפרשת הביכורים	1
בדרך לירושלים	הממונה בשעת ההשכמה	2
	מביא הביכורים לירושלים שגר קרוב לירושלים	3
	מביא הביכורים לירושלים שגר רחוק מירושלים	4
	השור ההולך בראש התהלוכה	5
	המנגן בחליל בתהלוכה	6
בירושלים	הפחות, הסגנים והגזברים המקבלים את הבאים	7
	בעלי האומנויות שבירושלים המקבלים את מביאי הביכורים	8
בכניסה להר הבית	אגריפס המלך המביא ביכורים	9
בעזרה שבמקדש	הלויים השרים	10
	הגוזלות שעל הסלים	11
	הגוזלות שבידי מביאי הביכורים	12
	הכוהן המקבל את הביכורים	13
	מביא הביכורים היודע עברית לפני התקנה	14
	מביא הביכורים היודע עברית לאחר התקנה	15
	מביא הביכורים העשיר	16
	מביא הביכורים העני	17
חכמים בבית המדרש	ר' שמעון בן ננס	18
	רבי עקיבא	19

דוגמאות לתוצרי תלמידים

מדריך למורה – ביכורים – כיתה ג